

รายงานการดำเนินงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษา
เพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ชื่อผลงาน

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
ด้วยนวัตกรรม **4P-PACT** เพื่อยกระดับสมรรถนะ
การอ่านและการเขียนสำหรับการดำรงชีวิตและ
การเรียนรู้อย่างยั่งยืนของผู้เรียน

นางสาวชนนัณวรัตน์ ปัญญามณีศรี
ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านตาปาเปา ต.ทาบลาดุก อ.แม่ทา จ.ลำพูน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

คำนำ

รายงานการดำเนินงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเสนอผลงานตามโครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้านการบริหารจัดการศึกษา เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของผู้เรียน” ของโรงเรียนบ้านทาป่าเปา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต ๑ เนื้อหาของรายงานประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้นำเสนอ ความเป็นมาและความสำคัญของผลงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลักการและแนวคิด กระบวนการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม การนำไปใช้ การนิเทศติดตามและประเมินผล ผลการดำเนินงาน ตลอดจนการเผยแพร่และขยายผล โดยเรียบเรียงให้สอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณา พร้อมนำเสนอข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการในการพิจารณาคัดเลือกผลงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาหรือผู้สนใจในการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

ขอขอบพระคุณคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต ๑ ตลอดจนภาคีเครือข่ายทุกฝ่ายที่ร่วมคิดร่วมดำเนินงาน สนับสนุน และให้กำลังใจจนการพัฒนานวัตกรรมและการจัดทำรายงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากรายงานฉบับนี้ ผู้จัดทำขอมอบเป็นส่วนหนึ่งของความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ชัณณ์วิทย์ ปัญญาณิศร
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทาป่าเปา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	๗
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
แนวทางการแก้ไขและการพัฒนา.....	3
กรอบแนวคิดในการพัฒนา.....	4
ประโยชน์/ความสำคัญ.....	6
องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	
วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา.....	6
หลักการ ทฤษฎี แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนา.....	7
การออกแบบแนวทางการพัฒนา.....	11
การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม.....	19
การนำไปใช้.....	22
การประเมินและการปรับปรุง.....	26
องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	
ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา	
ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา.....	26
มีการดำเนินการบริหารจัดการของสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ นิเทศติดตามและประเมินผล	27
การมีเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	28
การยอมรับที่มีต่อสถานศึกษา.....	28
ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน	
การออกแบบการจัดการเรียนรู้.....	29
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	30
การพัฒนาสื่อการเรียนรู้.....	30
การวัดและประเมินผล.....	30
ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน	
ผู้เรียนมีผลการพัฒนาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม.....	47
การขยายผล	
การขยายผล/การใช้นวัตกรรมการศึกษา.....	50
ภาคผนวก	

รายงานการดำเนินงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษา
เพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน

ชื่อผลงาน การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้อย่างยั่งยืนของผู้เรียน

ชื่อเจ้าของผลงาน นางสาวชนันว์รัตน์ ปัญญามณีศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียน โรงเรียนบ้านทาป่าเปา ต.ทาปาดุก อ.แม่ทา จ.ลำพูน

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

โทรศัพท์ 081-8844995 **E-mail** chanwarat@gmail.com

ประเภทของนวัตกรรม

การบริหารจัดการศึกษา

การจัดการเรียนรู้

การนิเทศติดตามและประเมินผล

ประเภทของกิจกรรม การพัฒนาทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียนตลาดงาน และ Soft Power

ตอนที่2 รายงานผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา

1.1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การอ่านและการเขียนมิได้เป็นเพียงทักษะพื้นฐานทางวิชาการเท่านั้น หากแต่เป็นสมรรถนะสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือเรียกว่า การรู้หนังสือเชิงหน้าที่ (Functional Literacy) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจข้อมูล ข่าวสาร ป้าย สัญลักษณ์ คำแนะนำ และเอกสารที่พบในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสื่อสารความคิดและความต้องการของตนเอง คิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ตัดสินใจ แก้ปัญหา และใช้สื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรู้เท่าทัน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียนจึงสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงตามศักยภาพ โดยเฉพาะการวางรากฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดระบบบริหารและกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากระดับอ่านออกเขียนได้ไปสู่ระดับอ่านคล่องเขียนคล่องสามารถอ่านจับใจความ คิดวิเคราะห์ สื่อสาร แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้การอ่านและการเขียนในสถานการณ์จริง อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

โรงเรียนบ้านทาป่าเปาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนจำนวน ๘๒ คน และครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน ๑๑ คน โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเนื่องจากข้อจำกัดด้านอัตราค่าจ้างครู โรงเรียนได้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน ผลการประเมินการอ่านและการเขียนตามระดับชั้น ผลงานของผู้เรียน ข้อมูลจากการนิเทศภายใน และการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งในภาพรวมและรายบุคคล พบว่า แม้ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๖๗ จะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศเป็นครั้งแรก แต่เมื่อพิจารณาผู้เรียนทุกระดับชั้นยังพบความแตกต่างระหว่างบุคคลค่อนข้างมาก ผู้เรียนบางส่วนสามารถอ่านออกเขียนได้แต่ยังอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง จับใจความสำคัญไม่ได้ เรียบเรียงและสื่อสารความคิดเป็นลายลักษณ์อักษรได้ไม่ชัดเจน ตลอดจนยังไม่สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนจึงจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางพัฒนาให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

จากการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยพิจารณาจากความเร่งด่วน ขนาดของปัญหา ผลกระทบต่อการเรียนรู้ และความเป็นไปได้ในการพัฒนา พบว่า ปัญหาสำคัญมิได้เกิดจากความสามารถของผู้เรียนเพียงด้านเดียว แต่เชื่อมโยงกับระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา กล่าวคือ การส่งเสริมการอ่านและการเขียนที่ผ่านมายังดำเนินการในลักษณะกิจกรรมหรือโครงการเฉพาะช่วงเวลา การบูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในทุกกลุ่มสาระยังไม่สม่ำเสมอ แนวทางและเครื่องมือประเมินของแต่ละชั้นเรียนยังไม่เชื่อมโยงกัน การใช้ข้อมูลรายบุคคลเพื่อวางแผนช่วยเหลือผู้เรียนยังไม่เป็นระบบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านที่บ้านยังแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในพบว่า โรงเรียนมีจุดแข็งด้านความใกล้ชิดระหว่างครูกับผู้เรียน การทำงานเป็นทีม การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกสัปดาห์ และการนิเทศภายในภาคเรียนละ ๒ ครั้ง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านจำนวนครู ภาระงาน และการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้น ส่วนปัจจัยภายนอกพบว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย ขณะเดียวกัน ความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว การเข้าถึงหนังสือและเทคโนโลยี ตลอดจนพฤติกรรมการใช้สื่อของผู้เรียน ล้วนมีอิทธิพลต่อความต่อเนื่องในการพัฒนาการอ่านและการเขียน

โรงเรียนจึงเลือกแก้ไขปัญหามาตรับรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียน เนื่องจากเป็นปัญหาด้านทางที่ส่งผลการกำหนดนโยบาย การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และการติดตามประเมินผล อีกทั้งเป็นปัญหาที่อยู่ในขอบเขตบทบาทของสถานศึกษา มีข้อมูลเชิงประจักษ์รองรับ สามารถกำหนดเป้าหมายและวัดความก้าวหน้าได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถดำเนินการโดยใช้บุคลากร ระบบ PLC การนิเทศภายใน แหล่งเรียนรู้ และความร่วมมือที่โรงเรียนมีอยู่ จึงได้พัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ซึ่งประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์ (Policy) การวางระบบและกระบวนการดำเนินงาน (Process) การสร้างการมีส่วนร่วม (Participation) และการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน (Performance) เพื่อยกระดับผู้เรียนจากระดับอ่านออกเขียนได้ไปสู่ระดับอ่านคล่องเขียนคล่อง สามารถใช้การอ่านและการเขียนเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สื่อสาร และเรียนรู้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านทาป่าเปาอย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

โรงเรียนบ้านทาป่าเป่ากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียน โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินสมรรถนะการอ่านและการเขียน ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ผ่านการประชุมคณะครู กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การนิเทศภายใน การประชุมผู้ปกครอง และการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทุกฝ่ายเห็นพ้องว่าการอ่านและการเขียนมิได้เป็นเพียงทักษะพื้นฐานทางวิชาการ แต่เป็น ทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจข้อมูลและข่าวสาร สื่อสารความคิดและความต้องการ คิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ตัดสินใจ แก้ปัญหา ตลอดจนใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างรู้เท่าทัน ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวจึงต้องดำเนินการในลักษณะ “ทั้งโรงเรียน” มิใช่เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนภาษาไทยเพียงฝ่ายเดียว และต้องเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวยุค และชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำการอ่านและการเขียนไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งให้ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ ผ่านเกณฑ์สมรรถนะการอ่านและการเขียนตามระดับชั้น ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ มีสมรรถนะอยู่ในระดับอ่านคล่องเขียนคล่องหรือสูงขึ้น และผู้เรียนที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ทุกคนได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาเป็นรายบุคคล ในส่วนของครู กำหนดให้ครูร้อยละ ๑๐๐ สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งได้รับการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ ๒ ครั้ง ส่วนในระดับสถานศึกษา กำหนดให้มีรูปแบบการบริหาร ฐานข้อมูล เครื่องมือประเมิน และระบบติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ ๒ ครั้ง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ

การออกแบบแนวทางการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ซึ่งให้อำนาจสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตัดสินใจตามบริบท แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ตลอดจนวงจรคุณภาพของ Deming หรือ PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แนวคิดเหล่านี้นำมาใช้ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ระบบติดตาม และกระบวนการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้การส่งเสริมการอ่านและการเขียนมิได้เป็นเพียงกิจกรรมเฉพาะครั้ง แต่เป็นระบบบริหารที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งโรงเรียน

ในด้านการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ DuFour ซึ่งมุ่งให้ครูทำงานร่วมกันโดยใช้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายและใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการปรับปรุงการสอน ควบคู่กับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทางสังคมของ Vygotsky ที่อธิบายว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ การช่วยเหลือจากครู และการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน รวมทั้งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของ Tomlinson ซึ่งเน้นการปรับเนื้อหา กระบวนการ ชิ้นงาน และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความพร้อมและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน โรงเรียนจึงนำผลการประเมินมาจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง แล้วจัดกิจกรรมหลายระดับในห้องเรียนคละชั้น ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน การเสริมต่อการเรียนรู้

การตั้งคำถาม การใช้แผนผังความคิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับ พร้อมนำผลการจัดการเรียนรู้เข้าสู่กระบวนการ PLC ทุกสัปดาห์และการนิเทศภายใน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว โรงเรียนจึงพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT เป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย P1: Policy การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และตัวชี้วัดให้อ่านและการเขียนเป็นวิถีปฏิบัติของทั้งโรงเรียน P2: Process การวางระบบคัดกรอง การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู การนิเทศ และการช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล P3: Participation การสร้างการมีส่วนร่วมของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย และ P4: Performance การติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล และนำผลไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน โดยขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ PACT ได้แก่ Policy การกำหนดนโยบายและเป้าหมายร่วมกัน Action การนำนโยบายและแผนงานสู่การปฏิบัติ Collaboration การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และ Transformation การนำผลการดำเนินงานไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพผู้เรียน ครู และระบบบริหารของสถานศึกษา

รูปแบบ 4P-PACT จึงเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาครูและจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนการติดตาม ประเมิน และใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สื่อสาร และเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.3 กรอบแนวคิดในการพัฒนา

การกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมกันวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินสมรรถนะการอ่านและการเขียน ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล สภาพการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้น ตลอดจนปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ผ่านการประชุมคณะครู กระบวนการ PLC การนิเทศภายใน การประชุมผู้ปกครอง และการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา แล้วนำข้อเสนอของทุกฝ่ายมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมาย องค์กรประกอบ ขั้นตอนดำเนินงาน ตัวชี้วัด และวิธีประเมินผลร่วมกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาสำคัญของโรงเรียนมิได้จำกัดอยู่เพียงการที่ผู้เรียนบางส่วนอ่านไม่คล่องหรือเขียนไม่คล่อง แต่ยังเชื่อมโยงกับการขาดระบบบริหารที่สามารถนำข้อมูลผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบาย วางแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาครู สร้างการมีส่วนร่วม และติดตามผลอย่างเป็นเอกภาพ กรอบแนวคิดจึงออกแบบให้เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในภาพรวมและรายบุคคล แล้วเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดนโยบาย การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน และการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับสภาพปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก

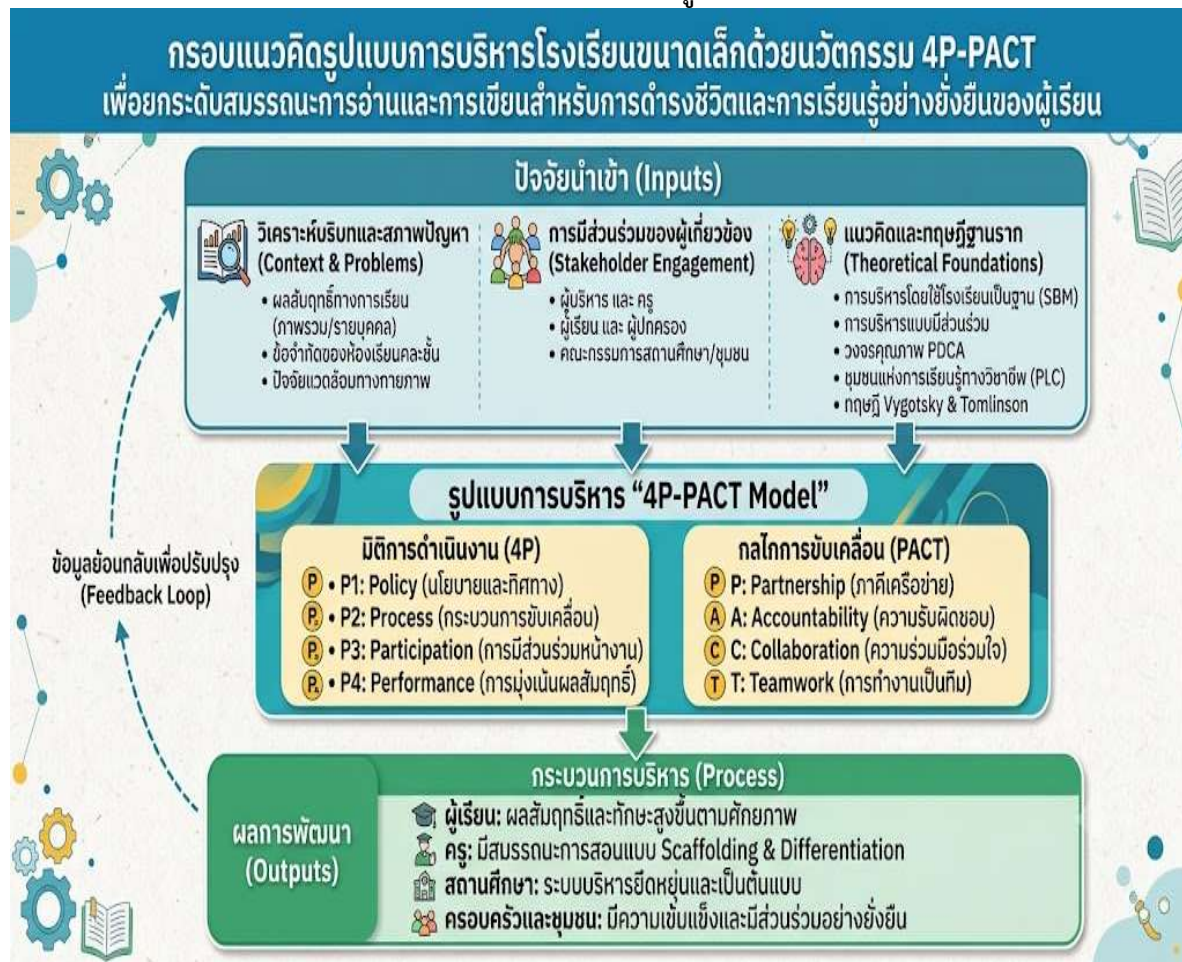
กรอบแนวคิดในการพัฒนาได้รับการสังเคราะห์จากแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งให้อำนาจสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจตามบริบท แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล วงจรคุณภาพ PDCA ของ Deming ที่ใช้กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ DuFour ที่ส่งเสริมให้ครูร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากข้อมูลผู้เรียน ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทางสังคม

ของ Vygotsky ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์และการเสริมต่อการเรียนรู้ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของ Tomlinson ซึ่งเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้น

จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎี โรงเรียนกำหนดรูปแบบการบริหาร 4P-PACT เป็นกระบวนการหลัก ประกอบด้วย P1: Policy การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และตัวชี้วัดร่วมกัน P2: Process การวางระบบ คัดกรอง การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู การนิเทศ และการช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล P3: Participation การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ P4: Performance การติดตาม ประเมิน วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนา โดยขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ PACT ได้แก่ Policy การกำหนดทิศทางร่วมกัน Action การนำแผนสู่การปฏิบัติ Collaboration การร่วมมือของทุกภาคส่วน และ Transformation การสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และระบบบริหารของสถานศึกษา

กระบวนการดังกล่าวคาดว่าจะทำให้โรงเรียนมีระบบบริหารที่ชัดเจน ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนและใช้ข้อมูลพัฒนาการสอนได้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านและการเขียนมากขึ้น ส่วนผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามระดับความสามารถจนสามารถอ่านออกเขียนได้อ่านคล่องเขียนคล่อง อ่านจับใจความ คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อสารได้เหมาะสมตามช่วงวัย ผลที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การสร้างนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และวัฒนธรรมการอ่านของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ภาพกรอบแนวคิดการสร้างรูปแบบ 4P-PACT

1.4 ประโยชน์/ความสำคัญ

1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและงานวิชาการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์และข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา และติดตามผลได้อย่างเป็นระบบ
2. ปรับเปลี่ยนการบริหารสู่การทำงานร่วมกันทั้งโรงเรียน ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ครูร่วมรับผิดชอบคุณภาพผู้เรียนผ่านกระบวนการ PLC และการนิเทศภายใน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. พัฒนาศักยภาพครูและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถใช้ข้อมูลรายบุคคลจัดกลุ่มผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมหลายระดับ และเลือกใช้สื่อหรือวิธีประเมินให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทห้องเรียนคละชั้น
4. เชื่อมโยงการบริหารกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการ 4P-PACT ครอบคลุมการกำหนดนโยบาย การวางระบบ การสร้างการมีส่วนร่วม และการประเมินผล ทำให้การบริหาร งาน วิชาการ และการจัดการเรียนรู้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน
5. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามเป้าหมาย ครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนพัฒนาจากระดับอ่านออกเขียนได้สู่ระดับอ่านคล่องเขียนคล่อง และประยุกต์ใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ สื่อสาร แก้ปัญหา และดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม
6. ยกระดับคุณภาพและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา สถานศึกษามีรูปแบบบริหาร เครื่องมือประเมิน และระบบติดตามที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง เกิดวัฒนธรรมการใช้ข้อมูล การทำงานเป็นทีม และการส่งเสริมการอ่านและการเขียนเป็นวิถีปฏิบัติของทั้งโรงเรียน
7. สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง สนับสนุนแหล่งเรียนรู้และกิจกรรม ติดตามพัฒนาการของผู้เรียน และร่วมสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านและการเขียนทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา

2.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ให้สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน ดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
- 2) เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทห้องเรียนคละชั้น
- 3) เพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนจากระดับอ่านออกเขียนได้สู่ระดับอ่านคล่องเขียนคล่อง และสามารถประยุกต์ใช้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมายการพัฒนา

เชิงปริมาณ

1) โรงเรียนมีรูปแบบการบริหารด้วยนวัตกรรม 4P-PACT จำนวน 1 รูปแบบ มีฐานข้อมูลสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนรายบุคคลครบถ้วนร้อยละ 100 และดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

2) ครูร้อยละ 100 สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ได้รับการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผลการประเมินการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีขึ้นไป

3) ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ผ่านเกณฑ์สมรรถนะการอ่านและการเขียนตามระดับชั้น ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 อยู่ในระดับอ่านคล่องเขียนคล่องและสามารถนำทักษะไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ในระดับดีขึ้นไป ส่วนผู้เรียนที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 100 ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลและมีผลการประเมินสูงขึ้น

เชิงคุณภาพ

1) โรงเรียนมีระบบบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน เชื่อมโยงการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ และการประเมินผล สามารถใช้ข้อมูลพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ครูสามารถใช้ข้อมูลรายบุคคลในการจัดกลุ่มผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมหลายระดับ เลือกใช้สื่อและวิธีประเมินให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทห้องเรียนคละชั้น รวมทั้งนำผลจาก PLC และการนิเทศไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

3) ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สามารถอ่านจับใจความ คติวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล เขียนสื่อความแก้ปัญหา และประยุกต์ใช้การอ่านและการเขียนในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

2.2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนา

การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ผู้พัฒนาได้ศึกษาเอกสารงานวิชาการ และแนวทางการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้น และการพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียน จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนบ้านท่าปาเปา โดยแบ่งแนวคิดที่ใช้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาครู และด้านการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1) หลักการและแนวคิดด้านการบริหารจัดการ

1.1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นแนวคิดการกระจายอำนาจการตัดสินใจมายังสถานศึกษา เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบาย วางแผน ใช้ทรัพยากร และดำเนินงานให้เหมาะสมกับปัญหาและบริบทของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมรับผิดชอบต่อคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนนำแนวคิดนี้มาใช้ในองค์ประกอบ P1: Policy โดยวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนทั้งในภาพรวมและรายบุคคล แล้วให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางดำเนินงานตามบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การพัฒนาเกิดจากความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

1.2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การร่วมรับประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมจึงมิใช่เพียงการรับทราบหรือให้ความร่วมมือในกิจกรรม แต่เป็นการร่วมรับผิดชอบตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการพัฒนา โรงเรียนนำแนวคิดนี้มาใช้ในองค์ประกอบ **P3: Participation** โดยให้ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่ายร่วมวิเคราะห์ปัญหา กำหนดกิจกรรม สนับสนุนสื่อและแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการอ่านที่บ้าน ติดตามพัฒนาการ และสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาผู้เรียนระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

1.3) การบริหารโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven Decision Making) เป็นหลักการนำข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผน ตัดสินใจ และประเมินความก้าวหน้า ช่วยลดการตัดสินใจจากความรู้สึกหรือประสบการณ์เพียงอย่างเดียว และทำให้การพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ตรงจุด

โรงเรียนนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินการอ่านและการเขียน ผลงานผู้เรียน บันทึกหลังการสอน และข้อมูลจากการนิเทศมาจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคล จำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง ข้อมูลดังกล่าวใช้กำหนดเป้าหมาย วางแผนช่วยเหลือ ออกแบบกิจกรรม และติดตามความก้าวหน้าในองค์ประกอบ **P1: Policy** และ **P4: Performance**

1.4) วงจรคุณภาพ PDCA

วงจรคุณภาพของ Deming ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ **Plan** การวางแผน **Do** การดำเนินงานตามแผน **Check** การตรวจสอบและประเมินผล และ **Act** การปรับปรุงและพัฒนา เป็นกระบวนการบริหารที่ช่วยให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและสามารถพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นในแต่ละรอบ

โรงเรียนนำวงจร PDCA มาใช้กำกับรูปแบบ 4P-PACT โดย Plan เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดนโยบายใน P1: Policy; Do เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู และการสร้างความร่วมมือใน P2: Process และ P3: Participation; Check เชื่อมโยงกับการนิเทศและประเมินผลใน P4: Performance; และ Act เป็นการนำผลประเมินมาปรับปรุงกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนรายบุคคล และกำหนดแผนดำเนินงานในรอบต่อไป

2) หลักการและแนวคิดด้านการพัฒนาครู

2.1) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ของ DuFour มุ่งให้ครูทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน

โรงเรียนจัดกระบวนการ PLC ทุกสัปดาห์ ให้ครูร่วมวิเคราะห์ข้อมูลการอ่านและการเขียนเป็นรายบุคคล แลกเปลี่ยนปัญหาจากห้องเรียนคละชั้น ออกแบบกิจกรรมและสื่อหลายระดับ ตรวจสอบผลงานของผู้เรียน และสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนรู้ ผลจาก PLC นำไปเชื่อมโยงกับการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทำให้ครูได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติงานจริงและสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

3) หลักการและแนวคิดด้านการพัฒนาผู้เรียน

3.1) แนวคิดการรู้หนังสือเชิงหน้าที่

การรู้หนังสือเชิงหน้าที่ (Functional Literacy) หมายถึง ความสามารถในการนำการอ่านและการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนจึงไม่ควรหยุดอยู่เพียงการอ่านคำหรือเขียนตามคำบอก แต่ต้องสามารถอ่านจับใจความ ทำความเข้าใจข้อมูล สื่อสารความคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงได้

โรงเรียนนำแนวคิดนี้มาใช้กำหนดผลลัพธ์ของผู้เรียนและออกแบบกิจกรรมจากสื่อใกล้ตัว เช่น ป้ายประกาศ ข่าว ฉลากผลิตภัณฑ์ ตารางเวลา แผนที่ แบบฟอร์ม คู่มือ และข้อมูลจากสื่อดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ปฏิบัติตามคำแนะนำ กรอกข้อมูล และเขียนสื่อสารอย่างเหมาะสม การประเมินจึงครอบคลุมทั้งความถูกต้อง ความคล่อง ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3.2) ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทางสังคม

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ทางสังคม (Social Constructivism) ของ Vygotsky อธิบายว่า ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยครูหรือผู้ที่มีความสามารถมากกว่าให้ความช่วยเหลือหรือเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ภายในขอบเขตพัฒนาการที่ผู้เรียนสามารถก้าวไปถึงได้ (Zone of Proximal Development: ZPD)

โรงเรียนนำทฤษฎีนี้มาใช้จัดกิจกรรมอ่านและเขียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้เป็นกลุ่ม และระบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยครูใช้คำถาม ตัวอย่าง บัตรคำ แผนผังความคิด และข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้สำเร็จ แล้วค่อยลดความช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง แนวทางดังกล่าวเหมาะสมกับห้องเรียนคละชั้น เนื่องจากผู้เรียนต่างระดับสามารถเรียนรู้และช่วยเหลือกันได้

3.3) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) ของ Tomlinson เน้นการปรับเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ ชี้นำงาน และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความพร้อม ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

โรงเรียนนำผลการประเมินรายบุคคลมาจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างยืดหยุ่น กลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วนได้รับการฝึกอ่านและเขียนคำหรือประโยคพื้นฐานพร้อมการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด กลุ่มอ่านออกเขียนได้ได้รับการพัฒนาความคล่องและการจับใจความ ส่วนกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่องได้รับกิจกรรมต่อยอดด้านการคิดวิเคราะห์ การตีความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

4) การสังเคราะห์หลักการและทฤษฎีสู่รูปแบบ 4P-PACT

ผู้พัฒนาได้นำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีข้างต้นมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบ 4P-PACT โดยเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ดังนี้

องค์ประกอบ	แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	แนวทางการนำไปปฏิบัติ
P1: Policy	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ การบริหารโดยใช้ข้อมูล	วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนพัฒนา
P2: Process	PLC, Vygotsky และ Differentiated Instruction	พัฒนาครู จัดกลุ่มผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมหลาย ระดับ และช่วยเหลือรายบุคคล
P3: Participation	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff	ให้โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมิน
P4: Performance	การบริหารโดยใช้ข้อมูลและวงจรคุณภาพ PDCA	ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล สะท้อนผล ปรับปรุง และขยายผล
ผลลัพธ์ผู้เรียน	Functional Literacy	อ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดวิเคราะห์ สื่อสาร และ ใช้ทักษะในชีวิตจริง

รูปแบบดังกล่าวขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ PACT ได้แก่ **Policy** การกำหนดทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน **Action** การนำแผนและแนวคิดสู่การปฏิบัติ **Collaboration** การสร้างความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง และ **Transformation** การเปลี่ยนแปลงคุณภาพผู้เรียน ครู และระบบบริหารของสถานศึกษา

5) ความเป็นไปได้ในการนำหลักการและทฤษฎีไปใช้

หลักการและทฤษฎีที่นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบ 4P-PACT มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนบ้านท่าปาเปา สามารถดำเนินการโดยใช้ทรัพยากรและระบบงานที่มีอยู่ ได้แก่ ฐานข้อมูลผู้เรียน กระบวนการ PLC การนิเทศภายใน ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และความร่วมมือของผู้ปกครอง โดยไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อีกทั้งมีขั้นตอน เป้าหมาย ตัวชี้วัด และเครื่องมือประเมินที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

การสังเคราะห์ดังกล่าวจึงเชื่อมโยงโดยตรงกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารงานวิชาการ การพัฒนาสมรรถนะครู และการยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียน ทำให้รูปแบบ 4P-PACT มีฐานทางวิชาการ มีความเหมาะสมกับบริบท และมีโอกาสบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2.3 การออกแบบแนวทางการพัฒนา

การออกแบบรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT เพื่อยกระดับสมรรถนะ การอ่านและการเขียน และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างยั่งยืนของผู้เรียน ดำเนินการโดยนำผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล มาสังเคราะห์ร่วมกับ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้นวัตกรรมที่มีฐานทางวิชาการ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน บ้านทาป่าเปา และสามารถนำไปใช้ได้จริงในสภาพการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

การออกแบบนวัตกรรมนี้ได้ดำเนินการโดยผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว แต่ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และภาคีเครือข่าย ร่วมให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม กำหนดบทบาทหน้าที่ และพิจารณาความเป็นไปได้ของรูปแบบ เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และร่วมรับผิดชอบต่อ ผลลัพธ์ของผู้เรียน

หลักการสำคัญในการออกแบบนวัตกรรม

การออกแบบรูปแบบการบริหาร 4P-PACT ยึดหลักการสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1) **ยึดผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ** การบริหารทุกองค์ประกอบต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมตามช่วงวัย และความต้องการจำเป็นของผู้เรียน แต่ละคน

2) **ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน** การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม และแนวทางช่วยเหลือ ผู้เรียนต้องพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินการอ่านและการเขียน ผลงาน และพฤติกรรม การเรียนรู้ทั้งในภาพรวมและรายบุคคล

3) **บริหารแบบมีส่วนร่วม** ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคี เครือข่าย มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน สนับสนุน และประเมินผล

4) **เชื่อมโยงการบริหารกับการจัดการเรียนรู้** รูปแบบต้องไม่หยุดอยู่เพียงระดับนโยบาย แต่ต้อง เชื่อมโยงไปถึงการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การประเมินผู้เรียน และการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

5) **ตอบสนองต่อบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก** ขั้นตอนและกิจกรรมต้องมีความยืดหยุ่น ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่ได้อย่างคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อนของภาระงาน และสามารถนำไปใช้กับห้องเรียนคละชั้นได้จริง

6) **มุ่งพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิต** การอ่านและการเขียนต้องได้รับการพัฒนาจากระดับอ่านออก เขียนได้ไปสู่การรู้หนังสือเชิงหน้าที่ ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความ คิดวิเคราะห์ สื่อสาร ตัดสินใจ แก้ปัญหา และ ใช้ข้อมูลในชีวิตประจำวันได้

7) **พัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพ** การดำเนินงานต้องมีการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ สะท้อนผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รูปแบบสามารถพัฒนาและขยายผลได้อย่างยั่งยืน

การนำผลการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีมาใช้ในการออกแบบ

ผู้พัฒนาได้นำผลการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบและกระบวนการของนวัตกรรม ดังนี้

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี	สาระสำคัญ	การนำมาใช้ในการออกแบบ 4P-PACT
การบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	สถานศึกษาตัดสินใจและพัฒนางานตาม บริบท โดยผู้เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบ	ใช้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และ ระบบบริหารที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาด เล็ก
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ผู้เกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน รับ ประโยชน์ และประเมินผล	ใช้ออกแบบบทบาทของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และ เครือข่าย
การบริหารโดยใช้ข้อมูล เป็นฐาน	ใช้ข้อมูลจริงประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และประเมินความก้าวหน้า	ใช้ออกแบบระบบคัดกรอง ฐานข้อมูล รายบุคคล การจัดกลุ่ม และการติดตาม ผู้เรียน
วงจรคุณภาพ PDCA	วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	ใช้กำกับการดำเนินงานและเชื่อมโยง องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านให้เป็นวงจร
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ใช้ข้อมูล และ พัฒนาการสอน	ใช้ออกแบบกิจกรรม PLC การพัฒนาครู และ การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
ทฤษฎีการสร้างองค์ ความรู้ทางสังคม	ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์และการ เสริมต่อการเรียนรู้	ใช้ออกแบบกิจกรรมกลุ่ม ระบบเพื่อนช่วย เพื่อน การตั้งคำถาม และการให้ข้อมูล ย้อนกลับ
การจัดการเรียนรู้ที่ ตอบสนองความ แตกต่าง	ปรับเนื้อหา กระบวนการ ชิ้นงาน และ การประเมินตามความพร้อมของผู้เรียน	ใช้ออกแบบกิจกรรมหลายระดับสำหรับ ห้องเรียนคละชั้นและการช่วยเหลือรายบุคคล
การเรียนรู้หนังสือเชิงหน้าที่	นำการอ่านและการเขียนไปใช้ในการ เรียนรู้และสถานการณ์จริง	ใช้กำหนดผลลัพธ์ กิจกรรม และเครื่องมือ ประเมินการนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้พัฒนาได้กำหนดให้ 4P เป็นองค์ประกอบของระบบบริหาร ส่วน PACT เป็นกระบวนการขับเคลื่อนนวัตกรรมจากนโยบายไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- 4P ตอบคำถามว่า “โรงเรียนต้องบริหารจัดการในด้านใดบ้าง”
- PACT ตอบคำถามว่า “โรงเรียนจะขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดผลได้อย่างไร”

ความสอดคล้องระหว่างนวัตกรรมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

การออกแบบนวัตกรรมเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน ดังนี้

วัตถุประสงค์	องค์ประกอบที่ใช้ ขับเคลื่อน	ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
พัฒนาระบบบริหารงานวิชาการ และการใช้ข้อมูลสารสนเทศ	P1: Policy และ Performance	P4: โรงเรียนมีรูปแบบบริหาร ฐานข้อมูลรายบุคคล เครื่องมือ และระบบติดตามที่ชัดเจน
พัฒนาสมรรถนะครูในการ จัดการเรียนรู้	P2: Process และ Participation	P3: ครูสามารถออกแบบกิจกรรมหลายระดับ บูรณาการ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน และใช้ข้อมูล ปรับปรุงการสอน
ยกระดับสมรรถนะการอ่านและ การเขียนของผู้เรียน	P2: Process และ Performance	P4: ผู้เรียนผ่านเกณฑ์ อ่านคล่องเขียนคล่อง และนำทักษะ ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้
สร้างการมีส่วนร่วม และ วัฒนธรรมการอ่าน	P3: Participation	ครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายร่วมส่งเสริมการอ่าน และการเขียนอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดองค์ประกอบดังกล่าวทำให้ทุกกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย ไม่เป็นกิจกรรมที่ ดำเนินการแยกส่วน และสามารถตรวจสอบได้ว่ากิจกรรมแต่ละรายการส่งผลต่อวัตถุประสงค์ข้อใด

การมีส่วนร่วมในการออกแบบนวัตกรรม

โรงเรียนกำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

- ศึกษานโยบายและกำหนดกรอบการพัฒนา
- วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพผู้เรียนร่วมกับครู
- ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน
- สนับสนุนเวลา สื่อ งบประมาณ และทรัพยากร
- กำกับ ติดตาม นิเทศ และใช้ข้อมูลตัดสินใจ
- สรุปผล ถอดบทเรียน และขยายผลนวัตกรรม

2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา

- วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- ร่วมกำหนดปัญหา เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางพัฒนา
- ออกแบบกิจกรรม สื่อ และเครื่องมือประเมิน
- จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC และรับการนิเทศ
- บันทึก วิเคราะห์ และรายงานความก้าวหน้าของผู้เรียน

3) ผู้เรียน

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ปัญหา และความต้องการในการอ่านและการเขียน
- ร่วมเลือกหนังสือ หัวข้อ และกิจกรรมที่สนใจ
- มีส่วนร่วมตั้งเป้าหมายและประเมินพัฒนาการของตนเอง
- จัดทำชิ้นงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน
- นำทักษะไปใช้ในสถานการณ์จริงและสะท้อนผลการเรียนรู้

4) ผู้ปกครอง

- ให้ข้อมูลพื้นฐานและพฤติกรรมການอ่านของผู้เรียนที่บ้าน
- ร่วมกำหนดแนวทางสนับสนุนผู้เรียนรายบุคคล
- ส่งเสริมการอ่านและการเขียนผ่านกิจกรรมที่บ้าน
- บันทึกและสื่อสารพัฒนาการกับครู
- ร่วมประเมินความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน

5) คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย

- ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางและความเป็นไปได้ของนวัตกรรม
- สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ หนังสือ สื่อ วัสดุ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ร่วมจัดกิจกรรมการอ่านและการเขียนจากสถานการณ์จริง
- ร่วมติดตาม รับทราบผล และเสนอแนวทางพัฒนาต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมดังกล่าวดำเนินการผ่านการประชุมคณะครู การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา การประชุมผู้ปกครอง กระบวนการ PLC แบบสอภถม การสัมภาษณ์ และการสะท้อนผลหลังดำเนินกิจกรรม แล้วนำข้อเสนอที่ได้รับมาปรับปรุงองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบ

ขั้นตอนการออกแบบและสร้างนวัตกรรม

การออกแบบและสร้างนวัตกรรมแบ่งเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษานโยบาย บริบท และข้อมูลพื้นฐาน

ผู้พัฒนาศึกษานโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการประเมินด้านการอ่านและการเขียน พร้อมวิเคราะห์บริบทโรงเรียนขนาดเล็ก ห้องเรียนคละชั้น อัตราากำลังครู ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และความร่วมมือจากชุมชน

กิจกรรมสำคัญ

1. รวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์และผลการประเมินย้อนหลัง
2. วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมและรายบุคคล
3. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครู
4. วิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก
5. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา
6. กำหนดประเด็นที่มีความจำเป็นและเป็นไปได้ในการพัฒนา

ผลที่ได้

- ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน
- สภาพปัญหาและสาเหตุ
- ความต้องการจำเป็น
- ปัญหาหลักที่ต้องแก้ไข
- กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎี

ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการพัฒนาการอ่านและการเขียน แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องกับปัญหาและบริบทของโรงเรียน

กิจกรรมสำคัญ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์สาระสำคัญและข้อจำกัดของแต่ละแนวคิด
3. คัดเลือกแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ได้จริง
4. เชื่อมโยงแนวคิดกับปัญหา วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย
5. สังเคราะห์เป็นหลักการออกแบบนวัตกรรม

ผลที่ได้

- กรอบแนวคิดในการพัฒนา
- หลักการออกแบบรูปแบบ
- ความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับองค์ประกอบของนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

นำผลการวิเคราะห์และผลการสังเคราะห์มากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ครอบคลุมระดับสถานศึกษา ครู และผู้เรียน โดยกำหนดทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สามารถวัดและประเมินผลได้

กิจกรรมสำคัญ

1. กำหนดวัตถุประสงค์ด้านระบบบริหาร
2. กำหนดวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาครู
3. กำหนดวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพผู้เรียน
4. กำหนดค่าเป้าหมายและเกณฑ์ความสำเร็จ
5. กำหนดเครื่องมือและหลักฐานที่ใช้ตรวจสอบ

ผลที่ได้

- วัตถุประสงค์ 3 ด้าน
- เป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ
- เกณฑ์การตัดสินผล

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบโครงสร้างของรูปแบบ 4P-PACT

ผู้พัฒนานำผลการสังเคราะห์ทั้งหมดมากำหนดโครงสร้างของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ กิจกรรม การติดตามประเมินผล ผลผลิต ผลลัพธ์ และเงื่อนไขความสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 1 P1: Policy

มุ่งกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และมาตรฐานการดำเนินงานร่วมกัน

กิจกรรม

- วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล
- กำหนดนโยบายให้การอ่านและการเขียนเป็นวิถีปฏิบัติของทั้งโรงเรียน
- กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด
- จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการ
- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่
- สื่อสารนโยบายแก่ผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 2 P2: Process

มุ่งวางระบบงานวิชาการและพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน
กิจกรรม

- คัดกรองและจำแนกผู้เรียนตามระดับความสามารถ
- จัดทำฐานข้อมูลและแผนพัฒนารายบุคคล
- ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมหลายระดับ
- บูรณาการการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนในทุกกลุ่มสาระ
- ใช้สื่อและสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน
- พัฒนาครูผ่าน PLC
- นิเทศ ติดตาม และให้ข้อมูลย้อนกลับ

องค์ประกอบที่ 3 P3: Participation

มุ่งสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง
กิจกรรม

- จัดทำแนวทางส่งเสริมการอ่านที่บ้าน
- ใช้สมุดบันทึกการอ่านและการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตและมุมอ่านหนังสือ
- ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในชุมชน
- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนและแสดงผลงาน
- ยกย่องนักอ่าน นักเขียน และครอบครัวส่งเสริมการอ่าน
- รับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 4 P4: Performance

มุ่งติดตามผล ตรวจสอบความก้าวหน้า และใช้ข้อมูลปรับปรุงคุณภาพ
กิจกรรม

- ประเมินผู้เรียนก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินงาน
- วิเคราะห์ผลรายบุคคล รายชั้น และภาพรวม
- เปรียบเทียบผลกับเป้าหมาย
- นิเทศและสะท้อนผลผ่าน PLC
- ปรับแผนช่วยเหลือผู้เรียน
- สรุปผลและถอดบทเรียน
- เผยแพร่และขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนาคู่มือและเครื่องมือประกอบรูปแบบ

ผู้พัฒนาจัดทำคู่มือและเครื่องมือเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจตรงกันและสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็น

ระบบ

คู่มือและเครื่องมือที่พัฒนา

1. คู่มือการใช้รูปแบบ 4P-PACT
2. แบบวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหา
3. แบบคัดกรองสมรรถนะการอ่านและการเขียน
4. แบบบันทึกข้อมูลและพัฒนารายบุคคล

5. แบบจัดกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ
6. แผนช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล
7. แนวทางออกแบบกิจกรรมสำหรับห้องเรียนคละชั้น
8. แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้
9. แบบบันทึก PLC
10. แบบสังเกตพฤติกรรมและนิสัยรักการอ่าน
11. แบบประเมินการใช้การอ่านและการเขียนในสถานการณ์จริง
12. แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจ
13. แบบสรุปผลและถอดบทเรียน

เครื่องมือแต่ละฉบับกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีใช้ เกณฑ์การประเมิน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และวิธีนำผลไปใช้ไว้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้

ก่อนนำรูปแบบไปใช้จริง ผู้พัฒนาดำเนินการตรวจสอบคุณภาพและความเป็นไปได้ใน 5 ด้าน ได้แก่

1. **ความถูกต้อง** ตรวจสอบว่าแนวคิด องค์ประกอบ ขั้นตอน และเครื่องมือมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. **ความเหมาะสม** ตรวจสอบว่ารูปแบบเหมาะสมกับผู้เรียน ครู โรงเรียนขนาดเล็ก และห้องเรียนคละชั้น
3. **ความสอดคล้อง** ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม เครื่องมือ และผลลัพธ์
4. **ความเป็นไปได้** ตรวจสอบด้านบุคลากร เวลา งบประมาณ ทรัพยากร ภาระงาน และความพร้อมของผู้ปฏิบัติ
5. **ความเป็นประโยชน์** ตรวจสอบว่ารูปแบบสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบบริหาร ครู และผู้เรียนได้จริง

วิธีการตรวจสอบ

- เสนอร่างรูปแบบ คู่มือ และเครื่องมือต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ
- ใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แบบมาตราส่วนค่า 5 ระดับ
- ตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด
- จัดประชุมกลุ่มครูและผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาความชัดเจนและความสะดวกในการใช้
- ทดลองใช้รูปแบบและเครื่องมือในขอบเขตจำกัด
- สังเกตปัญหา ระยะเวลา ความซ้ำซ้อน และภาระงานที่เกิดขึ้น
- นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

เกณฑ์พิจารณาความเป็นไปได้

- รายการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป
- เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด
- ครูสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามขั้นตอนได้
- การดำเนินงานไม่เพิ่มภาระงานเกินความจำเป็น
- สามารถใช้ทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่
- สามารถจัดเก็บและนำข้อมูลไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้จริง

หากผลการตรวจสอบพบข้อจำกัด ผู้พัฒนาปรับลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน ปรับภาษาในคู่มือให้ชัดเจน ปรับเครื่องมือให้สะดวกต่อการใช้ และกำหนดบทบาทหน้าที่ใหม่ให้เหมาะสมกับภาระงานของครู

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงและจัดทำรูปแบบฉบับสมบูรณ์

ผู้พัฒนานำผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลการทดลองใช้ มาวิเคราะห์ และปรับปรุงรูปแบบ โดยพิจารณาทั้งโครงสร้าง ขั้นตอน กิจกรรม เครื่องมือ และเกณฑ์ประเมิน ก่อนจัดทำเป็นรูปแบบ 4P-PACT ฉบับสมบูรณ์ พร้อมคู่มือและเครื่องมือประกอบสำหรับนำไปใช้จริงทั้งโรงเรียน

การขับเคลื่อนรูปแบบด้วยกระบวนการ PACT

องค์ประกอบ 4P ได้รับการขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ PACT ดังนี้

P: Policy — กำหนดทิศทางร่วมกัน

- วิเคราะห์ข้อมูลและสภาพปัญหา
- กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และตัวชี้วัด
- จัดทำแผนและกำหนดผู้รับผิดชอบ
- สื่อสารสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง

A: Action — นำแผนสู่การปฏิบัติ

- คัดกรองและจัดกลุ่มผู้เรียน
- พัฒนาครูและออกแบบกิจกรรม
- จัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและกิจกรรมเสริม
- ช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

C: Collaboration — สร้างความร่วมมือ

- พัฒนาครูผ่าน PLC และการนิเทศ
- เชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน
- แลกเปลี่ยนข้อมูลและติดตามผู้เรียนร่วมกัน

T: Transformation — สร้างการเปลี่ยนแปลง

- ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง และใช้ทักษะในชีวิตจริงได้
- ครูใช้ข้อมูลและจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างได้
- โรงเรียนมีระบบบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ
- ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน
- เกิดวัฒนธรรมการอ่านและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ กิจกรรม และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

กระบวนการ	กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต	ผลลัพธ์
Policy	วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป้าหมาย	นโยบาย แผนงาน ตัวชี้วัด และฐานข้อมูล	โรงเรียนมีทิศทางและระบบบริหารที่ชัดเจน
Process	พัฒนาครู จัดกลุ่ม และจัดกิจกรรมหลายระดับ	แผนการสอน สื่อ เครื่องมือ และแผนรายบุคคล	ครูจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน
Participation	ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน	กิจกรรม แพล่งเรียนรู้ และ เครือข่ายความร่วมมือ	ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและนอกโรงเรียน
Performance	ประเมิน นิเทศ วิเคราะห์ และปรับปรุง	ข้อมูลผลการประเมิน รายงาน และบทเรียน	ผู้เรียนมีพัฒนาการ ครูพัฒนาการสอน และระบบงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ผลที่ได้จากการออกแบบนวัตกรรม

ผลจากกระบวนการออกแบบทำให้โรงเรียนได้รูปแบบการบริหาร 4P-PACT ที่มีองค์ประกอบ ขั้นตอน กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ เครื่องมือ และตัวชี้วัดชัดเจน สามารถเชื่อมโยงการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียน

นอกจากนี้ รูปแบบยังมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถปรับกิจกรรมตามระดับความสามารถของผู้เรียนได้ การตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้ก่อนดำเนินงานจริงช่วยให้โรงเรียนลดปัญหาและความซับซ้อนของการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน และสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู สถานศึกษา และความร่วมมือของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การออกแบบและดำเนินกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามประเมินผล ตลอดจนการสะท้อนผลและปรับปรุงนวัตกรรม ทำให้การพัฒนาเกิดจากความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมกับบริบท และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการและแกนนำในการพัฒนานวัตกรรม โดยศึกษานโยบายและจุดเน้น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและข้อมูลสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนทั้งในภาพรวมและรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาร่วมกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และกรอบการพัฒนานวัตกรรม 4P-PACT พร้อมแต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ และบูรณาการการดำเนินงานไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

ระหว่างการดำเนินงาน ผู้บริหารสนับสนุนด้านเวลา งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC ทุกสัปดาห์ ดำเนินการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ให้คำปรึกษาและข้อมูลย้อนกลับแก่ครู รวมทั้งประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ผู้บริหารร่วมวิเคราะห์ผล ถอดบทเรียน ปรับปรุงรูปแบบ และกำหนดแนวทางขยายผลให้เป็นระบบบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2) การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ ผลการประเมินการอ่านและการเขียน ผลงาน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน พร้อมร่วมกันจัดลำดับปัญหาและกำหนดเป้าหมาย การพัฒนา ผ่านการประชุมคณะครูและกระบวนการ PLC จากนั้นร่วมออกแบบองค์ประกอบ ขั้นตอน กิจกรรม เครื่องมือวัดและประเมินผล ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ 4P-PACT ก่อนนำไปใช้

ในขั้นดำเนินงาน ครูคัดกรองและจำแนกผู้เรียนตามระดับความสามารถ จัดทำข้อมูลและแผนพัฒนา รายบุคคล ออกแบบกิจกรรมหลายระดับให้เหมาะกับห้องเรียนแต่ละชั้น และบูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูร่วมกันผลิตและแลกเปลี่ยนสื่อ สังเกตชั้นเรียน บันทึกผล และนำข้อมูลเข้าสู่ PLC เพื่อสะท้อนปัญหาและปรับปรุงการสอน นอกจากนี้ ครูยังร่วมประเมินผลการใช้นวัตกรรม เปรียบเทียบ พัฒนาการก่อนและหลังดำเนินงาน ถอดบทเรียน และเสนอแนวทางปรับปรุงคู่มือ เครื่องมือ และกิจกรรมให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน

นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมในฐานะผู้รับการพัฒนาและผู้ร่วมออกแบบการเรียนรู้ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ พฤติกรรมการอ่าน ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบกิจกรรมที่ต้องการผ่านการ สนทนา แบบสอบถาม การสังเกต และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ข้อมูลดังกล่าวนำมาใช้เลือกหนังสือ สื่อ เนื้อหา และสถานการณ์ให้สอดคล้องกับช่วงวัยและบริบทชีวิตประจำวันของผู้เรียน ระหว่างการดำเนินงาน นักเรียนร่วม กำหนดเป้าหมายการอ่านและการเขียนของตนเอง เลือกกิจกรรมและสื่อบางส่วนตามความสนใจ ร่วมเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมกลุ่มและระบบเพื่อนช่วยเพื่อน จัดทำบันทึกการอ่าน ชิ้นงาน และผลงานการเขียน ตลอดจนนำเสนอและ แลกเปลี่ยนผลงานกับผู้อื่น นักเรียนยังมีส่วนร่วมประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน และสะท้อนความคิดเห็นต่อความ เหมาะสม ความน่าสนใจ และประโยชน์ของกิจกรรม ทำให้โรงเรียนสามารถนำเสียงของผู้เรียนมาใช้ปรับปรุง นวัตกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการได้ดียิ่งขึ้น

4) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมรับทราบและพิจารณาข้อมูลสภาพปัญหา ผลสัมฤทธิ์ และความจำเป็นในการพัฒนาการอ่านและการเขียนของผู้เรียน พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางดำเนินงาน และการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งให้ความ เห็นชอบต่อแผนงานและสนับสนุนการขับเคลื่อนนวัตกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ระหว่างการดำเนินงาน คณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และ เครือข่าย สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา วัสดุ และทรัพยากรที่จำเป็น ตลอดจนร่วมติดตามและรับทราบผล การดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมสะท้อนผล เสนอแนะแนวทางปรับปรุง และ สนับสนุนให้โรงเรียนนำรูปแบบ 4P-PACT ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5) การมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานอื่น

ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การอ่านของผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางครอบครัว แหล่งเรียนรู้ และความต้องการของชุมชน เพื่อให้โรงเรียน ออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและบริบทท้องถิ่น ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมการอ่านและการเขียนที่บ้าน ติดตามและบันทึกพัฒนาการ สื่อสารข้อมูลกับครู และร่วมให้กำลังใจผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนสถานที่ แหล่งเรียนรู้ หนังสือ วัสดุ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสถานการณ์จริง สำหรับใช้พัฒนาทักษะ เช่น การอ่านป้ายหรือประกาศ การศึกษาข้อมูลจากผลิตภัณฑ์ชุมชน การสัมภาษณ์บุคคล ในท้องถิ่น และการเขียนเรื่องราวจากวิถีชีวิต ส่วนหน่วยงานทางการศึกษา โรงเรียนเครือข่าย และหน่วยงาน ภายนอกมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาทางวิชาการ สนับสนุนสื่อหรือองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติ และร่วม เผยแพร่ผลการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนานวัตกรรมได้รับการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและทรัพยากร และสามารถขยายผลได้อย่างกว้างขวาง

ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทำให้นวัตกรรม 4P-PACT มิได้เป็นเพียงแนวคิดของผู้บริหาร แต่เป็นรูปแบบ ที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผิดชอบต่อคุณภาพผู้เรียน ส่งผลให้บุคลากรมีความเข้าใจและปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน นักเรียนได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญและร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดเครือข่ายความร่วมมือในการ ส่งเสริมการอ่านและการเขียนให้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างยั่งยืน

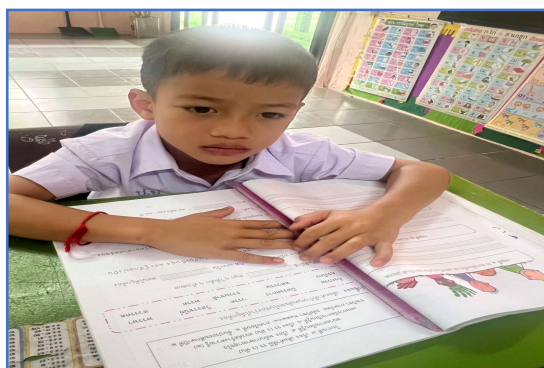
2.5 การนำนวัตกรรมไปใช้

โรงเรียนบ้านทาป่าเปา นำรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) จัดทำคู่มือและแนวทางการดำเนินงานตามนวัตกรรม

โรงเรียนบ้านทาป่าเปาได้จัดทำ คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้วยนวัตกรรม 4P-PACT เพื่อเป็นกรอบและแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยคู่มือประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา กรอบแนวคิดและองค์ประกอบของรูปแบบ 4P-PACT ตลอดจนการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดขั้นตอนและกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ ปฏิทินและระยะเวลาดำเนินงาน แนวทางคัดกรองและจัดกลุ่มผู้เรียน วิธีจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทห้องเรียนคละชั้น รวมทั้งแนวทางการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เกณฑ์ความสำเร็จ และวิธีสรุปรายงานผล เพื่อให้การนำนวัตกรรมไปใช้เป็นระบบ สามารถตรวจสอบ และประเมินความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนยังได้พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ ได้แก่ แบบคัดกรองสมรรถนะการอ่านและการเขียน แบบบันทึกข้อมูลและพัฒนารายบุคคล แผนพัฒนาหรือแผนช่วยเหลือผู้เรียน แบบนิเทศการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แบบสังเกตพฤติกรรมและนิสัยรักการอ่าน ตลอดจนแบบประเมินการประยุกต์ใช้การอ่านและการเขียนในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีใช้ เกณฑ์การประเมิน ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ทำให้ครูสามารถนำข้อมูลจากเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้วางแผนจัดการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล และปรับปรุงการสอนได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ชี้แจงและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ก่อนนำรูปแบบไปใช้ โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหา หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย องค์กรประกอบ ขั้นตอน กิจกรรม ตัวชี้วัด และวิธีใช้เครื่องมือของนวัตกรรม พร้อมเปิดโอกาสให้ครูร่วมพิจารณาความเหมาะสม เสนอความคิดเห็น และกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกัน

โรงเรียนสื่อสารแนวทางการดำเนินงานแก่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และภาคีเครือข่าย ผ่านการประชุมและช่องทางประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละฝ่ายในการส่งเสริมการอ่านและการเขียนทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน

3) สนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ

โรงเรียนบ้านทาป่าเปาสำรวจความต้องการด้านบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน แล้วบูรณาการงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยยึดหลักความจำเป็น ความคุ้มค่า ความโปร่งใส และความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 สำหรับดำเนินกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการประเมิน RT, NT และ O-NET ซึ่งโรงเรียนได้นำมาบูรณาการกับการขับเคลื่อนนวัตกรรม 4P-PACT เพื่อพัฒนาสมรรถนะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

การสนับสนุนครอบคลุมการจัดหาหนังสือและสื่อการอ่านตามช่วงวัยและระดับความสามารถ แบบฝึกหัด คำ สื่อดิจิทัล วัสดุสำหรับผลิตสื่อ เครื่องมือวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาทุนหนังสือและห้องสมุดมีชีวิต นอกจากนี้ โรงเรียนยังจัดสรรเวลาให้ครูร่วมวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน วางแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากค่ายอาสาของ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ พัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โรงเรียนใช้ทรัพยากรภายในอย่างคุ้มค่า นำวัสดุที่มีอยู่หรือวัสดุเหลือใช้มาพัฒนาเป็นสื่อ ใช้แหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่ไม่มีค่าใช้จ่าย และส่งเสริมให้ครูร่วมกันผลิตและแลกเปลี่ยนสื่อ พร้อมทั้งประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน มหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในการ สนับสนุนหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนสามารถขับเคลื่อนนวัตกรรม 4P-PACT ได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

4) นิเทศ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือระหว่างดำเนินงาน

โรงเรียนกำหนดระบบนิเทศภายในเพื่อกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครูระหว่างการใช้ นวัตกรรม โดยดำเนินการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และติดตามการดำเนินงานเป็นระยะตามปฏิทินที่ กำหนด การนิเทศมุ่งเน้นการพัฒนาและแก้ปัญหาพร้อมกัน มีใช้การตรวจสอบเพื่อจับผิด

ผู้บริหารและคณะนิเทศติดตามการใช้ข้อมูลรายบุคคล การจัดกลุ่มผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมหลาย ระดับ การบูรณาการการอ่าน คณิตศาสตร์ และเขียน ตลอดจนการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผล พร้อมทั้งสังเกต ชั้นเรียน ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจผลงานผู้เรียน และสนทนาสะท้อนผลกับครู หลังการนิเทศมีการให้ ข้อมูลย้อนกลับ กำหนดแนวทางปรับปรุง และติดตามผลหลังการพัฒนา

หากพบผู้เรียนมีพัฒนาการต่ำกว่าเป้าหมาย ครูและคณะนิเทศจะร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ ปรับกิจกรรม สื่อ ระยะเวลา และวิธีช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ส่วนกรณีที่ครูประสบปัญหาในการใช้รูปแบบ จะได้รับคำปรึกษา การสาธิต การร่วมออกแบบกิจกรรม หรือการสนับสนุนจากครูพี่เลี้ยงและเพื่อนครู

5) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

โรงเรียนบ้านทาปาเปาใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและปรับปรุงการดำเนินงานตามนวัตกรรม 4P-PACT เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและมีครูจำนวนไม่มาก จึงดำเนินกิจกรรม PLC ร่วมกันทั้งโรงเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในทุกวันพฤหัสบดี เพื่อให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและมองเห็นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวมอย่างต่อเนื่อง

ในการดำเนินกิจกรรม PLC ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะการอ่านและการเขียนของผู้เรียนทั้งในภาพรวมและรายบุคคล แลกเปลี่ยนปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น นำเสนอกรณีศึกษาของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา ร่วมกันออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ ตลอดจนพิจารณาผลงานของผู้เรียนและสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนรู้ ครูนำเสนอแนะและแนวทางที่ได้จาก PLC ไปทดลองใช้ในห้องเรียน แล้วนำผลกลับมาร่วมวิเคราะห์และปรับปรุงในสัปดาห์ถัดไปตามวงจรคุณภาพ PDCA

นอกจากนี้ โรงเรียนยังนำผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จไปเผยแพร่แก่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการประชุม กิจกรรมเปิดบ้าน นิทรรศการ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่องทางออนไลน์ของโรงเรียน เพื่อรับข้อเสนอแนะ พัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และขยายผลนวัตกรรม 4P-PACT ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง

สรุปการนำนวัตกรรมไปใช้

โรงเรียนบ้านทาปาเปานำรูปแบบ 4P-PACT ไปใช้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดทำคู่มือ การสร้างความเข้าใจ การสนับสนุนทรัพยากรจากเขตพื้นที่การศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย ตลอดจนการนิเทศติดตามและการจัด PLC ร่วมกันทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี ครูร่วมวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน แก้ปัญหาห้องเรียนคละชั้น และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PDCA ส่งผลให้บุคลากรทำงานในทิศทางเดียวกัน สามารถช่วยเหลือผู้เรียน

ได้ตรงจุด และยกระดับสมรรถนะการอ่านและการเขียนเพื่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.6 การประเมินและการปรับปรุงนวัตกรรม

1) **การประเมินคุณภาพของนวัตกรรม** โรงเรียนประเมินคุณภาพของรูปแบบ 4P-PACT ก่อน ระหว่าง และหลังการนำไปใช้ โดยพิจารณาด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ควบคู่กับการตรวจสอบความสอดคล้องของคู่มือ ขั้นตอน กิจกรรม และเครื่องมือประเมิน ครูประจำชั้นบันทึกผลการอ่านและการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการพัฒนา เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและประสิทธิผลของนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม

2) **การประเมินแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย** ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทั้ง 11 คน นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผ่านการประชุม การนิเทศภายใน การสังเกต พฤติกรรม แบบสอบถาม และการสะท้อนผล โรงเรียนนำข้อมูลเข้าสู่กิจกรรม PLC ซึ่งดำเนินการร่วมกันทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการอ่านและการเขียน ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น และพิจารณาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกัน

3) **การประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรม** โรงเรียนประเมินความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อรูปแบบ 4P-PACT โดยครอบคลุมความชัดเจนของแนวทางดำเนินงาน ความสะดวกในการใช้เครื่องมือ ความเหมาะสมของกิจกรรม การมีส่วนร่วม และประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นผ่านแบบสอบถาม การประชุมผู้ปกครอง และการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงรูปแบบ

4) **การสรุปและรายงานผลการประเมิน** ครูประจำชั้นรวบรวมผลการประเมินและผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ก่อนนำมาวิเคราะห์ร่วมกันในระดับชั้นและภาพรวมของโรงเรียน ผู้บริหารและคณะครู เปรียบเทียบผลกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนด แล้วจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมนำเสนอในการประชุมคณะครู การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา การประชุมผู้ปกครอง และรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยมีแบบประเมิน บันทึก PLC บันทึกการนิเทศ ผลงานนักเรียน และภาพกิจกรรมเป็นหลักฐานประกอบ

5) **การนำผลประเมินไปปรับปรุงและพัฒนา** โรงเรียนนำผลการประเมิน ข้อค้นพบจากการนิเทศภายใน และข้อเสนอแนะจาก PLC ทุกวันพฤหัสบดีมาปรับกิจกรรม สื่อ แบบฝึก และวิธีช่วยเหลือนักเรียน โดยครูร่วมกันพัฒนาสื่อหลายระดับสำหรับห้องเรียนคละชั้น ปรับเครื่องมือบันทึกข้อมูลให้ใช้งานสะดวก และกำหนดกิจกรรมเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ หลังจากปรับปรุงแล้วจึงนำกลับไปทดลองใช้ ติดตามผล และสะท้อนผลใน PLC รอบถัดไปตามวงจร PDCA เพื่อให้วัฏจักร 4P-PACT พัฒนาไปพร้อมกับความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษา

3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา

1) ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านทาป่าเปารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาทั้งระดับสถานศึกษา ระดับห้องเรียน และรายบุคคล ครอบคลุมข้อมูลนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมิน RT, NT และ O-NET สมรรถนะการอ่านและการเขียน การมาเรียน พฤติกรรม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งบประมาณ อาคาร

สถานที่ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ครูประจำชั้นนำข้อมูลรายบุคคลมาวิเคราะห์และจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มต้องพัฒนาแรงจูงใจ กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง ก่อนนำเข้าสู่วัฏจักรการเรียนรู้ PLC ร่วมกันทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี เพื่อกำหนดแนวทางช่วยเหลือและพัฒนาให้นักเรียนให้ตรงตามความต้องการ

โรงเรียนจัดระบบสารสนเทศให้ครอบคลุมงานบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยจัดเก็บทั้งในรูปแบบเอกสารและแฟ้มข้อมูลดิจิทัล แยกตามกลุ่มงาน ปีการศึกษา และระดับชั้น พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบและสิทธิการเข้าถึงข้อมูลอย่างชัดเจน โรงเรียนตรวจสอบข้อมูลกับเอกสารต้นฉบับ ปรับปรุงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง และสำรองข้อมูลเป็นระยะ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ค้นหาได้สะดวก และพร้อมนำไปใช้ในการบริหารและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้

ข้อมูลสารสนเทศถูกนำมาใช้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ แผนปฏิบัติการ โครงการ การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาครู การนิเทศ และการประเมินผล สำหรับนวัตกรรม 4P-PACT โรงเรียนนำข้อมูลการอ่านและการเขียนรายบุคคลมาใช้จัดกลุ่ม วางแผนช่วยเหลือ เลือกสื่อ ออกแบบกิจกรรมหลายระดับ และติดตามพัฒนาการในห้องเรียนคละชั้น พร้อมเผยแพร่ผลการดำเนินงานและผลงานนักเรียนผ่านการประชุม จัดหมายข่าว ป้ายนิเทศ นิทรรศการ กิจกรรมเปิดบ้าน ช่องทางออนไลน์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องร่วมเสนอความคิดเห็น เพื่อนำกลับมาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) ดำเนินการบริหารจัดการของสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนบ้านท่าปาดำนำรูปแบบ 4P-PACT บรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำโครงการและกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการอ่านและการเขียนให้เชื่อมโยงกับงานวิชาการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมแต่งตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทของผู้บริหาร ครูประจำชั้น และผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ครูทุกคนนำการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา รวมทั้งออกแบบกิจกรรมหลายระดับให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

โรงเรียนกำหนดปฏิทินดำเนินงานตลอดปีการศึกษา ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความสามารถก่อนดำเนินงาน การคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนิเทศติดตาม และการประเมินผลระหว่างและหลังดำเนินงาน ครูบันทึกพัฒนาการและผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ผู้บริหารดำเนินการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตชั้นเรียน ตรวจผลงานนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ พร้อมใช้กระบวนการ PLC ร่วมกันทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี เพื่อวิเคราะห์ปัญหา แลกเปลี่ยนแนวทาง และช่วยเหลือครูระหว่างการทำงานนวัตกรรมไปใช้

เมื่อสิ้นสุดแต่ละช่วงการดำเนินงาน โรงเรียนประเมินผลทั้งระดับนักเรียน ครู และสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลสมรรถนะการอ่านและการเขียนก่อนและหลังการพัฒนา วิเคราะห์ความก้าวหน้ารายบุคคล ประเมินการจัดการเรียนรู้ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลเข้าสู่การประชุมคณะครูและ PLC เพื่อสรุปจุดเด่น ปัญหา และข้อเสนอแนะ แล้วปรับแผน กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ และวิธีช่วยเหลือนักเรียนในรอบต่อไปตามวงจร PDCA ทำให้การบริหาร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ และการประเมินผลเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) การมีเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.1) ผู้บริหารและครูร่วมกันศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามนวัตกรรม 4P-PACT วิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียน กำหนดเป้าหมาย วางแผน และออกแบบกิจกรรมพัฒนาการอ่านและการเขียน โดยใช้การประชุมคณะครู และกิจกรรม PLC ร่วมกันทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี ครุณาผลการจัดการเรียนรู้และผลงานนักเรียนมาร่วม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และสะท้อนผล ก่อนนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงกิจกรรม สื่อ และวิธีช่วยเหลือนักเรียนตาม วงจร PDCA อย่างต่อเนื่อง

3.2) โรงเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้อง ผ่านการประชุม การประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมของโรงเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้ร่วมวิเคราะห์ ปัญหา กำหนดแนวทาง สนับสนุนทรัพยากร ส่งเสริมการอ่านที่บ้าน และติดตามพัฒนาการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมสะท้อนผลและเสนอความคิดเห็น เพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและ ความต้องการของนักเรียน

3.3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ PLC เป็นกลไกในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยจัดสรรเวลาให้ครูทั้ง โรงเรียนร่วมกิจกรรมทุกวันพฤหัสบดี สนับสนุนสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยน กับโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูได้รับแนวคิด วิธีสอน และสื่อที่หลากหลาย สามารถนำมาปรับใช้กับห้องเรียนคละชั้นได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

3.4) โรงเรียนประสานศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนเครือข่าย ตลอดจนคณาจารย์และ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อ กิจกรรม ค่ายอาสา และแหล่งเรียนรู้ด้านการอ่านออกเขียนได้ ครุณาความรู้และข้อเสนอแนะที่ได้รับมาร่วมวิเคราะห์ใน PLC ทดลองใช้ในห้องเรียน และสะท้อนผลในรอบถัดไป ทำให้การพัฒนาครูและนวัตกรรมมีความต่อเนื่องและ เชื่อมโยงกับความรู้จากเครือข่ายภายนอก

3.5) ผู้บริหารนำเสนอผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและความก้าวหน้าของนวัตกรรม 4P-PACT ต่อคณะ ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และภาคีเครือข่าย ผ่านการประชุม รายงานผล จัดหมายข่าว กิจกรรมเปิดบ้าน และช่องทางออนไลน์ของโรงเรียน พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะและนำ ข้อมูลกลับมาปรับแผนการดำเนินงาน ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบผลการพัฒนาและร่วมรับผิดชอบต่อ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

4) การยอมรับที่มีต่อสถานศึกษา

4.1) ผู้ปกครองเห็นถึงความชัดเจนของระบบติดตามและพัฒนาการอ่านและการเขียนรายบุคคล ให้ความ ร่วมมือในการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรม และสื่อสารข้อมูลกับครูอย่างต่อเนื่อง

2) คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ เห็นชอบแนวทางดำเนินงาน ประสานความ ร่วมมือ และสนับสนุนทรัพยากรสำหรับพัฒนานักเรียน สะท้อนถึงการยอมรับนวัตกรรม 4P-PACT ในฐานะ แนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3) ชุมชนร่วมสนับสนุนหนังสือ สื่อ วัสดุ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนร่วมกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและการเขียน ทำให้โรงเรียนได้รับความไว้วางใจและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 สนับสนุนงบประมาณและแนวทางยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ RT, NT และ O-NET รวมทั้งการนิเทศและให้คำแนะนำทางวิชาการ ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนา ระบบบริหารและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

5) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เข้ามาจัดค่ายอาสา สนับสนุนกิจกรรมอ่านออกเขียนได้ พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและความพร้อมของเครือข่ายในการร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับโรงเรียน

6) โรงเรียนได้นำเสนอแนวทางดำเนินงาน ผลการพัฒนา และแนวปฏิบัติที่ดีผ่านการประชุม นิทรรศการ กิจกรรมเปิดบ้าน และช่องทางออนไลน์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษาอื่น

7) การดำเนินงานที่มีแผนงาน ข้อมูล หลักฐาน และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการดูแลนักเรียนทุกคนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนได้รับความเชื่อมั่นและการสนับสนุนเพิ่มขึ้น

3.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน

1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1.1) ครูสามารถนำข้อมูลผลการประเมินการอ่านและการเขียนรายบุคคลมาใช้วิเคราะห์ผู้เรียน จำแนกเป็นกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง แล้วกำหนดจุดประสงค์ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบหลายระดับให้เหมาะกับห้องเรียนคละชั้น โดยปรับเนื้อหา กระบวนการ สื่อ ชิ้นงาน และวิธีประเมินตามช่วงวัยและความสามารถของผู้เรียน ทำให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และพัฒนาตามศักยภาพ

1.2) ครูสามารถบูรณาการการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีได้จำกัดอยู่ เฉพาะวิชาภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสฝึกใช้ทักษะอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่หลากหลาย ครูออกแบบกิจกรรมเชิงรุกที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง โดยใช้ข่าว ป้าย ประกาศ ผลิตภัณธ์ ตารางเวลา แบบฟอร์ม และสื่อดิจิทัล ทำให้นักเรียนสามารถนำการอ่านและการเขียนไปใช้ในการสื่อสาร คติวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

1.3) ครูพัฒนาสื่อ แบบฝึก และเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย สามารถประเมินทั้งความถูกต้อง ความคล่อง ความเข้าใจ การคติวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ พร้อมนำผลมาปรับกิจกรรมและวางแผนช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคลได้ตรงจุด

1.4) ครูร่วมกันออกแบบและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม PLC ทั้งโรงเรียนทุกวันพฤหัสบดี โดยแลกเปลี่ยนปัญหา สื่อ แผนการสอน และผลงานนักเรียน แล้วนำข้อเสนอแนะไปทดลองใช้และสะท้อนผลในรอบต่อไป ทำให้เกิดการพัฒนากิจการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป ครูสามารถเปลี่ยนจากการออกแบบการสอนแบบเดียวสำหรับนักเรียนทุกคน ไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้ข้อมูลเป็นฐาน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิต ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนคละชั้นมีความชัดเจน ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น

2) การจัดกิจกรรมเรียนรู้

- 2.1) ครูจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยปรับเนื้อหา กิจกรรม สื่อ และวิธีประเมินให้เหมาะสมกับช่วงวัย ระดับชั้น และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ
- 2.2) นักเรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย เลือกสื่อ ลงมือปฏิบัติ ทำงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอผลงาน และประเมินการเรียนรู้ของตนเอง
- 2.3) ครูใช้หนังสือ แบบฝึก บัตรคำ สื่อดิจิทัล วิดีโอ และข้อมูลจากสถานการณ์จริงประกอบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2.4) ผู้บริหารนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยตรวจแผน สังเกตชั้นเรียน ตรวจผลงานนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 2.5) ครูนำผลการประเมิน ผลงานนักเรียน และข้อเสนอแนะจากการนิเทศเข้าสู่ PLC ทุกวันพฤหัสบดี เพื่อร่วมกันปรับแผน กิจกรรม สื่อ และวิธีช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

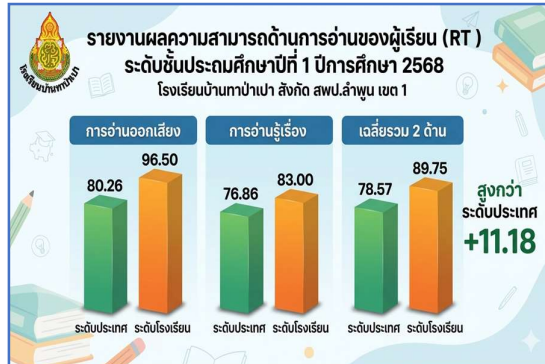
3) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

- 3.1) ครูออกแบบและพัฒนาหนังสือ แบบฝึก บัตรคำ เกมภาษา สื่อดิจิทัล วิดีโอ และ QR Code ให้เหมาะสมกับช่วงวัย ระดับความสามารถ และใช้งานสะดวก พร้อมตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้
- 3.2) นักเรียนมีส่วนร่วมเลือกเนื้อหาและรูปแบบสื่อ รวมทั้งผลิตบัตรคำ หนังสือเล่มเล็ก แผนผังความคิด คลิปวิดีโอ และสื่อจากผลงานของตนเอง พร้อมเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนาสื่อที่น่าสนใจและเหมาะกับการเรียนรู้
- 3.3) ครูเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี ห้องสมุด มุมหนังสือ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ และกิจกรรม เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ การเขียนสื่อสาร และการนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3.4) ครูและนักเรียนร่วมประเมินสื่อด้านความถูกต้อง ความชัดเจน ความน่าสนใจ ความสะดวกในการใช้ และประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ผ่านแบบประเมิน การสนทนา และการสะท้อนผลหลังทำกิจกรรม
- 3.5) ครูนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของนักเรียนเข้าสู่ PLC ทุกวันพฤหัสบดี เพื่อร่วมกันปรับเนื้อหา ภาษา รูปภาพ ระดับความยาก และวิธีใช้สื่อ ก่อนนำกลับไปทดลองใช้และพัฒนาคุณภาพในรอบต่อไป

4) การวัดและประเมินผล

- 4.1) ครูวิเคราะห์วัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของนวัตกรรม 4P-PACT แล้วกำหนดวิธีประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา โดยใช้แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมินการอ่านและการเขียน ชิ้นงาน และแฟ้มสะสมงาน เพื่อวัดทั้งความรู้ ทักษะ และการนำไปใช้จริง
- 4.2) โรงเรียนพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะกับช่วงวัยและระดับชั้น พร้อมจัดทำเกณฑ์หรือ rubric ที่ชัดเจน ครอบคลุมการอ่านออกเสียง การอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ การเขียนสื่อความ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้คณะครูและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องก่อนนำไปใช้
- 4.3) ครูนำเครื่องมือไปใช้กับนักเรียนตามเวลาที่กำหนด โดยประเมินจากหลักฐานหลายด้านและใช้เกณฑ์เดียวกันทั้งโรงเรียน พร้อมบันทึกผลเป็นรายบุคคล และจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มต้องพัฒนาเร่งด่วน กลุ่มอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอ่านคล่องเขียนคล่อง
- 4.4) ครูนำผลการประเมินมาออกแบบกิจกรรม เลือกสื่อ จัดทำแผนช่วยเหลือรายบุคคล และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ พร้อมนำข้อมูลเข้าสู่ PLC ทุกวันพฤหัสบดี เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ ติดตาม และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA

4.5) โรงเรียนวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลก่อน-หลัง ทั้งรายบุคคล รายชั้น และภาพรวม แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง กราฟ รายงาน และแฟ้มพัฒนาการ พร้อมแจ้งผลแก่นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องผ่านการให้ข้อมูลย้อนกลับ การประชุมผู้ปกครอง และการรายงานผล เพื่อร่วมกันส่งเสริมและติดตามพัฒนาการของนักเรียน

3.3 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ผู้เรียนมีผลการพัฒนาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม

- 1) ผู้เรียนเข้าใจเป้าหมาย ขั้นตอน และกิจกรรมตามนวัตกรรม 4P-PACT สามารถใช้แบบฝึก สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนได้อย่างถูกต้อง
- 2) ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านออกเสียง การอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และการเขียนสื่อความตามระดับชั้น โดยสามารถเลือกใช้วิธีและสื่อช่วยการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับตนเอง
- 3) ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน กล้าแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในการสื่อสาร รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ตามนวัตกรรม
- 4) ผู้เรียนสามารถนำทักษะไปใช้อ่านข่าว ป้าย ประกาศ ฉลาก คำแนะนำ และสื่อดิจิทัล ตลอดจนเขียนข้อความ สรุปข้อมูล สื่อสารความคิดเห็น ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- 5) ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงาน เล่าเรื่อง แนะนำหนังสือ ช่วยเหลือเพื่อน และถ่ายทอดวิธีอ่านหรือเขียนให้แก่เพื่อนรุ่นน้อง ผู้ปกครอง และชุมชน ผ่านกิจกรรมหน้าเสาธง นิทรรศการ กิจกรรมเปิดบ้าน และช่องทางประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

3.4 การขยายผลและการใช้นวัตกรรมการศึกษา

การขยายผลที่ดำเนินการแล้ว

- 1) โรงเรียนเผยแพร่และขยายผลนวัตกรรม 4P-PACT แก่ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ผ่านการประชุมคณะครู กิจกรรม PLC ทุกวันพฤหัสบดี การประชุมผู้ปกครอง นิทรรศการ จัดหมายข่าว และช่องทางประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน พร้อมนำคู่มือ เครื่องมือ และแนวทางดำเนินงานไปใช้ร่วมกันทุกชั้นเรียน
- 2) โรงเรียนเผยแพร่แนวทางดำเนินงาน คู่มือ เครื่องมือ สื่อ และผลการพัฒนาแก่โรงเรียนเครือข่ายและหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษา พร้อมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและแนวทางประยุกต์ใช้ตามสภาพของแต่ละแห่ง

แผนการขยายผลในระยะต่อไป

โรงเรียนมีแผนเผยแพร่และขยายผลนวัตกรรม 4P-PACT อย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่การนำเสนอผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต ๑ และหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ผ่านการจัดส่งรายงาน Best Practice เว็บไซต์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนิทรรศการทางวิชาการ พร้อมพัฒนาคู่มือ อินโฟกราฟิก วิดีโอ และ QR Code เพื่อเผยแพร่ผ่านเครือข่ายและเว็บไซต์วิชาการระดับภูมิภาค ตลอดจนจัดทำข้อมูลผลลัพธ์และหลักฐานเชิงประจักษ์ให้ครบถ้วนสำหรับนำเสนอผ่านโครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) และเว็บไซต์การศึกษาระดับประเทศ รวมทั้งพัฒนาบทความและสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียมขยายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับนานาชาติต่อไป

